

ORNITHOLOGIA OECONOMICA.

A madarak táplálkozása tekintettel
a haszonra és kárra.

Ismeretes dolog, hogy az 1900-ban tartott harmadik nemzetközi Ornithologiai Congressus madárvédelmi osztálya az ugyanakkor megtartott Gazdasági Congressussal egyetértve határozatot hozott, melynélfogva a kormányok felszólítandók, hogy a madarak táplálkozására vonatkozólag közvetlen vizsgálatokat végeztessenek, az eredményről pedig a IV-ik nk. Ornithologiai Congressus alkalmával Londonban jelentést tegyenek.

Indítványoztatott az is, hogy e munka fogantatására határidő tűzessék ki. francia részről *négy év* állapított meg, a miből három már letelt.

E mai napig — 1903 augusztus 31 — a magyar kormányhoz a felszólítás nem jött meg s így lehetetlen volt a dologban állást foglalni. Minthogy azonban DARÁNYI Ignác földművelésügyi m. k. Minister mint az Ornithologiai Congressus tiszteleti tagja s a Gazdasági Congressus diszelnöke személyesen, így Magyarország közvetlenül érdekelve volt, a M. O. K. be sem várva az Állandó Nemzetközi Madártani Bizottság felszólítását, egy perczig sem késett Magyarország tekintetében a kezdeményhez hozzálátni.

Lépések történtek, hogy a madarak tömeges gyilkolásának lehető mellőzésével, minél több ingluviumot szerezhessünk és a meghatározáshoz juthassunk. Az nyilvánvaló volt, hogy a négy évi határidő a feladat óriási voltánál fogva kevés volt és lesz: hogy ez a vizsgálat tulajdonképen be sem fejezhető, mert éppen oly kevésbé merithető ki, mint a biologia maga.

De valamit négy év alatt is tenni lehet.

A szempontok, a melyek érvényesülnek, a következők:

1. Valamely madárfajnak egyetlen ingluviuma csak arról tanuskodik, mit fogyasztott el a madár röviddel halála előtt?

Ernährung der Vögel mit Rücksicht
auf Nutzen und Schaden.

Bekanntlich hat die Vogelschutz-Section des im Jahre 1900 in Paris abgehaltenen III. Internationalen Ornithologischen Congresses in Übereinstimmung mit dem zur selben Zeit tagenden Internationalen Landwirtschafts-Congresses den übereinstimmenden Beschluss gefasst, die Regierungen seien aufzufordern, über die Nahrung der Vögel directe Untersuchungen anstellen zu lassen; über das Resultat soll auf dem IV. Congresse der Ornithologen zu London Bericht erstattet werden.

Es wurde der Antrag gestellt, für diese Arbeit einen Termin zu vereinbaren, und auf Antrag — von französischer Seite — wurden *vier Jahre* angenommen, wovon drei schon verflossen sind.

Bis zur Stunde — 31. August 1903 — hat nun die ungarische Regierung noch keine Aufforderung erhalten und war es unmöglich Stellung zur Sache zu nehmen. Nachdem jedoch Ackerbauminister v. DARÁNYI als Ehrenmitglied des Ornithologischen und Ehrenpräsident des Landwirtschafts-Congresses persönlich und dadurch Ungarn unmittelbar in der Angelegenheit interessiert war, zögerte die U. O. C. keinen Augenblick, also ohne die Aufforderung seitens des P. I. O. C. abzuwarten, hinsichtlich Ungarns die Initiative zu ergreifen.

Es wurden Schritte gethan, bei möglichster Vermeidung des Vogel-Massenmordes, möglichst viele Ingluvialien zu beschaffen und an die Bestimmungen heranzutreten. Das lag auf der Hand, dass der Termin von vier Jahren der Lösung der riesigen Aufgabe nicht entspricht; dass diese Untersuchung eigentlich nie beendet werden kann, weil sie unerschöpflich ist, wie die Biologie selbst.

Aber *etwas* konnte auch in vier Jahren allerdings geschehen.

Die Gesichtspunkte, welche dabei zu beachten waren, sind die folgenden:

1. *Ein* Ingluvium einer gegebenen Vogelart besagt nur, was der Vogel knapp vor seinem Tode zu sich genommen hat.

2. Ebből a táplálék viszonyára egy adott periodusban, tehát haszonra vagy kárra következtetni nem lehet.

3. A kérdés az: mit fogyaszt a *faj*? mert az egyes madarat, mint egyént az év megkülönböztető szakaiban csak egyszer vizsgálhatjuk.

4. Hogyan viszonylik az így meghatározott táplálék a haszon és a kár tekintetében, az ember érdeke szempontjából és pozitív alapon itélve?

Egy bizonyos faj ingluviumait az év minden szakából megszerezhetni, mint tudjuk, igen nehéz feladat, még úgy is, ha a különböző évek különbségeinek finomságait nem is vesszük számba. De van szerencsénk HEGYMEGHY DEZSŐ observátor úrban Komáromban oly buzgó gyűjtőt birtani, a ki a legnagyobb önzetlenséggel igen gazdag anyagot szállított be

A leggazdagabb begyartalom-sorozat a folyótól származott s a m. k. rovar-tani állomás assistense, LÓSY JÓZSEF úr elvállalta a fáradságot, hogy e sorozatot feldolgozza.

Mint hogy itt igen kicsiny s olykor nagyon is megviselt töredékeknek faj szerint való meghatározásáról volt szó, minden szakember elképzelheti a nehézségeket és megítélheti LÓSY úr munkáját.

A feladat már azért is nagy és nehéz, mert nemcsak állatok, hanem növények is szóba kerülnek és sokszor a szakemberek egész brigádja szükséges, hogy egymindentevő madár begyének tartalmát meghatározza.

LÓSY JÓZSEF úron kívül, CSIKY ERNŐ úr is, a m. Nemzeti Múzeum első osztályú segédőre, a Coleopterák alapos ismerője is megnyerett és az oly nagyon fontos „*Lanius*” sorozatot már elő is vette.

LÓSY úrnak alább következő értekezése a Perdixről a maga nemében classicus. Ajánljuk legmelegebben a szak- és kormánykörök érdeklődésébe.

HERMAN OTTÓ,

2. Hieraus kann man auf das Verhältniss der Nahrungsmenge in einer gegebenen Periode keinen Schluss ziehen, also weder auf Nutzen, noch auf Schaden schliessen.

3. Die zu lösende Frage ist: was verzehrt *die Art* — weil man ja das Individuum nur einmal untersuchen kann — in den unterscheidbaren Perioden des Jahres?

4. Wie verhält sich die so bestimmte Nahrung zum Nutzen und Schaden — vom Standpunkt des menschlichen Interesses aufgefasst und auf positiver Grundlage beurtheilt?

Die Ingluvialien einer gegebenen Art aus jeder Periode des Jahres zu erhalten, ist bekanntlich eine schwere Aufgabe — auch ohne die Feinheiten des Unterschiedes der Jahre in Rechnung zu ziehen. Wir haben aber das Glück, in unserem Observator, Herrn DESIDER V. HEGYMEGHY in Komárom, einen höchst eifrigen Ingluvialien-Sammler zu besitzen, der uns ein sehr reiches Materiale mit grösster Uneigennützigkeit lieferte.

Die weitaus reichste Suite war von *Perdix perdix*, L., und Herr JOSEF V. LÓSY, Assistent der kön. ung. Entomologischen Station, unterzog sich der Mühe, diese Suite zu bearbeiten.

Da es sich um Bestimmung oft sehr kleiner und sonst defecter Bruchstücke handelte, kann sich jeder Fachmann, der sich je mit Bestimmen von Arten aus Bruchstücken befasst hat, ein Urtheil über die Leistung v. Lósy's bilden.

Die Aufgabe ist umso schwerer, weil nicht nur das Thier-, sondern auch das Pflanzenreich in Frage kommt und oft eine wahre Brigade von Fachmännern dazu gehört, um den Magen- oder Kropfinhalt eines omnivoren Vogels zu bestimmen.

Ausser Herrn v. Lósy wurde auch Herr ERNST CSIKI, Custos I. Classe am ung. Nationalmuseum, besonders ausgezeichnet, als Kenner der Coleopteren gewonnen, sich mit der Bestimmung der Ingluvialien zu befassen, und hat er die äusserst wichtige Partie „*Lanius*“ in Arbeit genommen.

Die hier folgende Abhandlung des Herrn Assistenten v. Lósy über *Perdix* ist in ihrer Art classisch und sei hiemit dem Interesse der Fach- und Regierungskreise wärmstens empfohlen.

OTTO HERMAN.